

Per una Església sinodal: comunió, participació, missió

Guia de lectura del Document final del Sínode 2021-2024

ÍNDEX

01	Instruccions metodològiques	19	Part III
03	Introducció	25	Part IV
07	Part I	31	Part V
13	Part II	35	Conclusió

INSTRUCCIONS METODOLÒGIQUES

- 01** Aquesta guia de lectura vol ser una eina senzilla i accessible per a un primer apropament al text del Document final del Sínode. Tanmateix, no té la pretensió de substituir el Document i animem que totes les persones el puguin llegir amb deteniment i en clima de pregària.
- 02** La guia segueix les diverses parts del Document final, incloent-hi la Introducció i la Conclusió
- 03** A les cinc parts del Document final se segueix aquest esquema:
- a) Text evangèlic que il·lumina cadascuna de les parts.
 - b) Idees clau amb alguns apunts de contingut. A les idees clau es troben les referències als números del Document final per a aquelles persones que vulguin ampliar els seus coneixements.
 - c) Preguntes per al discerniment personal i comunitari. Es recomana que treballem aquestes preguntes seguint la metodologia de la Conversa en l'Esperit (cf. «Notes sobre el discerniment eclesial per a la missió en un ambient sinodal», Document 2).

- d) Al final de la Guia es troba la pregària d'invocació a l'Esperit Sant *Adsumus*, perquè la puguem resar a l'inici de cadascuna de les nostres reunions.

04 Cada grup pot establir el número de reunions que consideri oportunes, però es podria dedicar una trobada per a cada part del Document final.

05 Es recomana que les conclusions extretes del discerniment s'enviïn a la secretaria del Sínode de la CEE:

secretariasinodo@conferenciaepiscopal.es

com una manera de practicar l'intercanvi de dons, a què fa referència el Document final del Sínode (nn. 120-123).

INTRODUCCIÓ

Jesús entrà, es posà al mig i els digué: «Pau a vosaltres». Després els ensenyà les mans i el costat. Els deixebles s'alegraren de veure el Senyor.

Jn 20,19-20

IDEES CLAU

01 Invitació a renovar l'encontre amb Crist ressuscitat (nn. 1-2 i 4)

Des de la Conversa en l'Esperit i l'escolta hem sentit la presència del Ressuscitat, que ens recorda que «vam ser batejats en la seva mort» (Rm 6,3) i ens vincula estretament als drames de la història (guerres, fam, refugiats, víctimes del canvi climàtic i injustícies socials). El procés sinodal es fonamenta en la identitat baptismal i per això és una crida a tots els batejats, sense excepció.

02 Camí recorregut des de l'any 2021 i els seus fruits (nn. 3 i 7-9)

El camí sinodal va començar amb una àmplia consulta al Poble de Déu a nivell de diòcesi i després ha continuat amb etapes nacionals, continentals i la celebració de la XVI Assemblea general ordinària del Sínode dels bisbes en les dues sessions. En aquest període també s'han elaborat diversos documents. Ja anem percebent alguns fruits: la trobada de rectors per al Sínode, temes rellevants per als que s'han creat grups d'estudi, la comissió canònica... Finalment, cal destacar que el procés sinodal no ha conclòs, perquè ara comença el seu desenvolupament, la seva implementació, i la nostra tasca és convertir-nos en «missioners de la sinodalitat».

03 El Sínode com a recepció del Concili Vaticà II (n. 5)

El Sínode pretén posar en pràctica allò que el Concili Vaticà II va ensenyar sobre l'Església com a Misteri i Poble de Déu (*Lumen gentium*).

04 La sinodalitat exigeix conversió (n. 6)

Davant del cansament i les resistències que hi ha en cadascun de nosaltres, la sinodalitat ens està demanant una conversió, ja que es tracta d'una nova manera de ser Església.

05 Aspectes rellevants del Document final (nn. 10-12)

El Document final valora tots els passos realitzats durant aquests anys de procés sinodal. Expressa la crida a la missió i la conversió de cada Església local i de tota l'Església. S'ha guiat pels relats evangèlics de la Resurrecció. Es reconeix que la sinodalitat ja forma part de l'experiència de moltes de les nostres comunitats i se suggereixen camins que cal seguir, pràctiques a implementar, horitzons a explorar.

Per al discerniment personal i comunitari

- 1 Al començament d'aquesta nova fase d'implementació del Sínode, fem memòria agraïda del camí que ja hem recorregut en les nostres esglésies, diòcesis, parròquies, congregacions, moviments, associacions i grups sinodals. Compartim com hem viscut el procés i què ens ha aportat a nivell personal i comunitari.
-
- 2 I ara invoquem l'Esperit Sant perquè ens guiï i il·lumini al llarg d'aquesta nova etapa.

El cor de la sinodalitat

Cridats per l'Esperit Sant a la conversió

El primer dia de la setmana, Maria Magdalena se'n va anar al sepulcre de matí, quan encara era fosc, i va veure que la pedra havia estat treta de l'entrada del sepulcre. Ella va anar corrent a trobar Simó Pere i l'altre deixeble, aquell que Jesús estimava tant.

Jn 20,1-2

IDEES CLAU

01 L'Església com a Poble de Déu (nn. 15-18)

Del Baptisme en el nom de la Trinitat brolla la identitat del Poble de Déu i neix l'Església sinodal missionera. La vida cristiana té la seva font en la Trinitat, que suscita en nosaltres la fe, l'esperança i la caritat. El Poble de Déu s'alimenta de l'Eucaristia, font de comunió i d'unitat. Aquest Poble no es pot concebre com la mera suma dels batejats, sinó com el subjecte de la sinodalitat i de la missió. A l'Església, la comunió dels fidels és comunió de les Esglésies i es manifesta en la comunió amb els bisbes.

02 L'opció preferencial pels pobres (nn. 19-20)

Aquesta opció és implícita en la fe cristològica i, per això, l'Església està cridada a ser pobra amb els pobres, considerant-los subjectes d'evangelització.

03 Importància del sagrament del Baptisme (nn. 21-23)

La varietat de vocacions, carismes i ministeris té la seva arrel en que «tots hem estat batejats en un sol Esperit per formar un sol cos» (1Co 12,13). El Baptisme és el fonament de la vida cristiana i ens concedeix el do més gran: la filiació divina. Pel Baptisme, tots els cristians posseïm el *sensus fidei*, certa connaturalitat amb les realitats divines, que ens permet comprendre

intuïtivament la veritat de la revelació, sense confondre's amb l'opinió pública. El Baptisme és el principi de la sinodalitat i el fonament de l'ecumenisme.

04 La iniciació cristiana (nn. 24-27)

La iniciació cristiana, que comprèn el Baptisme, l'Eucaristia i la Confirmació, és un itinerari que ens introdueix en la fe pasqual i en la comunió trinitària i eclesial. La Confirmació enriqueix la vida de l'Església, orientada a la missió. L'Eucaristia, especialment el diumenge, és la primera i fonamental manera a través de la qual l'Església es troba i es reuneix en comunió. L'Església aprèn de l'Eucaristia a articular la unitat i la pluralitat. No podem oblidar el nexa que hi ha entre assemblea eucarística (*synaxis*) i assemblea sinodal (*synodos*), per això cal aprofundir en la relació entre litúrgia i sinodalitat.

05 Definició i dimensions de la sinodalitat (nn. 28-33)

La sinodalitat, com a dimensió constitutiva de l'Església, expressa el caminar junts dels cristians amb Crist i cap al Regne de Déu, en unió amb tota la humanitat, tenint com a meta la missió, irradiar la llum de Crist. En Maria, la Mare de Déu, resplendeixen els trets d'una Església sinodal, missionera i misericordiosa. La sinodalitat inclou tres dimensions: a) estil peculiar que qualifica la vida i la missió de l'Església; b) estructures i processos eclesials; c) realització puntual d'esdeveniments sinodals. La sinodalitat no és una finalitat en ella mateixa, sinó que apunta a la missió. Per això, sinodalitat i missió

estan estretament unides. Finalment, la sinodalitat ofereix el marc interpretatiu per entendre millor el ministeri jeràrquic.

06 La unitat com a harmonia (nn. 34-42)

Una Església sinodal afavoreix l'espai perquè les relacions puguin florir, prenent com a referència el manament de l'amor que Jesús va deixar als seus deixebles (cf. Jn 13,34-35). Aquesta riquesa de les relacions es manifesta en la família, com a Església domèstica. L'Esperit Sant suscita una gran varietat de carismes i ministeris en el Poble de Déu i per això la crida a la participació de tots en aquest camí sinodal. El procés sinodal ens convida a valorar el patrimoni espiritual tan plural que posseeix l'Església universal, les Esglésies locals i els contextos on es fa present (diversitat de cultures i tradicions religioses). Per això l'Església sinodal es pot descriure com una orquestra, en què es conjuga harmonia i diversitat.

07 L'espiritualitat sinodal (nn. 43-46)

La sinodalitat és, en primer lloc, una disposició espiritual que brolla de l'acció de l'Esperit Sant i requereix l'escolta de la Paraula de Déu. Perquè la sinodalitat no es redueixi a un pur expedient organitzatiu i es pugui produir una autèntica renovació eclesial, cal reconèixer la primacia de la gràcia. Amb el mètode de la Conversa en l'Esperit destaquem que el nostre desig és escoltar i destriar «allò que l'Esperit diu a les Esglésies» (Ap 2,7). Finalment, sentim per part de l'Esperit Sant una

interpel·lació a guarir, reconciliar i reconstruir la confiança dins de l'Església, després dels escàndols dels abusos.

08 La sinodalitat: profecia social (nn. 47-48)

L'Església sinodal és una veu profètica en el món d'avui davant l'aïllament creixent de les persones, l'individualisme cultural i un exagerat comunitarisme social. L'Església és profecia social escoltant tothom, especialment els pobres, treballant per una ecologia integral i la construcció del bé comú.

Per al discerniment personal i comunitari

- 1 Com podem recuperar i reafirmar la nostra identitat baptismal, perquè ens sentim responsables en la vida i la missió de l'Església?

- 2 Quins passos concrets caldria donar perquè la iniciació cristiana fos un itinerari sinodal?

- 3 Com l'opció pels pobres pot transformar la missió de les nostres comunitats i de les Esglésies locals? Quins canvis s'haurien d'anar produint?

- 4 En quina mesura hem pres consciència que la sinodalitat és una espiritualitat? Com conreem la nostra vida espiritual per avançar en la comunió i la missió?

- 5 En quin sentit la sinodalitat pot ser una resposta profètica als desafiaments actuals i la polarització de les nostres societats?

A la barca junts

La conversió de les relacions

Es trobaven plegats Simó Pere, Tomàs el Bessó, Natanael de Canà de Galilea, els fills de Zebedeu i dos deixebles més. Simó Pere els va dir: «Me'n vaig a pescar». Els altres li van respondre: «Nosaltres també hi venim».

Jn 21,2-3

IDEES CLAU

01 Pluralitat de noves relacions (nn. 50-52)

La conversió de les relacions (amb el Senyor, entre els homes i dones, en les famílies, en les comunitats, entre els cristians, entre els grups socials, entre les religions, amb la creació) és necessària per a una Església sinodal missionera. L'atenció de les relacions no és una estratègia organitzativa, sinó que té el seu fonament en la Trinitat. Mirem els evangelis, en la manera com Jesús es relaciona amb la gent, des de l'escolta i el diàleg. La conversió relacional afecta particularment les relacions entre homes i dones, que s'han de basar en la mateixa dignitat i reciprocitat.

02 Relacions en contextos diversos (nn. 53-56)

Les relacions humanes es desenvolupen en la pluralitat de contextos socials i culturals, i si ens tanquem en les relacions estem creant estructures de pecat (guerres, conflictes armats, explotació de la creació, atemptats contra la vida humana, racisme...) i generant bloquejos i pors. Aquests mals també assolen la nostra Església, per exemple amb el tema de la crisi dels abusos. El camí per guarir les relacions és escoltar els qui pateixen l'exclusió i la marginació. L'impuls ecumènic és un signe d'esperança en el camí de la conversió relacional.

03 Carismes, vocacions i ministeris per a la missió (nn. 57-67)

Es convida els cristians a donar fruit dels dons que han rebut de l'Esperit Sant per al testimoniatge i l'anunci de l'Evangeli. Aquests dons, com a vocacions i carismes, tenen l'origen en l'Esperit Sant, no són propietat dels qui els reben, i la finalitat és: la unitat de l'Església i la missió. Els cristians que estan sostinguts pels dons de l'Esperit Sant demanen acompanyament per a la missió, sentint-se enviats en nom de l'Església i recolzats en aquesta tasca evangelitzadora. Es demana un reconeixement més gran de les dones, dels seus carismes, vocació i lloc en els diversos àmbits de l'Església. També cal prestar una atenció especial als infants i els joves, escoltant la seva veu, que ajudarà a una renovació sinodal de l'Església. Les persones amb discapacitat han de ser considerades subjectes actius d'evangelització. Es destaca la vocació dels esposos, que tenen una missió particular en la vida de la família, l'edificació de l'Església i el compromís en la societat. Es valora la contribució profètica al creixement de la sinodalitat en l'Església de les congregacions religioses, les societats de vida apostòlica, els instituts seculars i els moviments i les associacions. Als laics se'ls encomana impregnar i transformar les realitats temporals amb l'esperit de l'Evangeli i per això es demana la promoció dels ministeris laicals. Finalment, el Document subratlla la contribució a la comprensió de la fe i el discerniment que ofereix la teologia, estant en diàleg continu amb els pastors.

04 El ministeri ordenat (nn. 68-74)

El ministeri ordenat (bisbes, preveres i diaques) és al servei de l'Evangeli i de l'edificació de l'Església. El servei del bisbe és en, amb i per a la comunitat (LG 20), proclamant la Paraula, presidint l'Eucaristia i els altres sacraments. Els bisbes també necessiten ser acompanyats i sostinguts en el seu ministeri. Als preveres se'ls interpel·la a viure des de la proximitat, l'acollida i l'escolta, col·laborant amb el bisbe en el discerniment dels carismes i l'acompanyament a l'Església local. També se'ls insta a cultivar la fraternitat presbiteral perquè necessiten un acompanyament i suport. Els diaques exerceixen el seu servei en la caritat, l'anunci i la litúrgia, amb una preocupació especial pels més pobres. La sinodalitat ens està demanant una distribució més articulada de les tasques i una corresponsabilitat més gran entre els ministres ordenats i els altres membres del Poble de Déu. D'aquesta manera s'evitarà caure en la temptació del clericalisme.

05 Els ministeris i els altres serveis laicals (nn. 75-78)

Els ministeris instituïts, com a lector, acòlit i catequista, que són un sacramental, configuren la persona i defineixen la seva manera de participar en la vida i la missió de l'Església, per un mandat de l'autoritat legítima. També hi ha els ministeris no instituïts ritualment, com ara la coordinació d'una petita comunitat o dirigir la pregària comunitària, que són exercits amb estabilitat per mandat de l'autoritat competent. A més,

també hi ha ministeris extraordinaris (de la comunió, la presència de celebracions en espera de prevere, l'administració d'alguns sacramentals) i, finalment, serveis espontanis. Es proposa instituir un ministeri d'escolta i acompanyament, dirigit especialment per a aquells que estan al marge de l'Església. Finalment, es recomana que els laics tinguin més oportunitats de participació eclesial, explorant noves formes de servei i ministeri tenint en compte les necessitats de cada context i des de la clau de la corresponsabilitat diferenciada.

Per al discerniment personal i comunitari

- 1 Com podem cultivar relacions més obertes i acollidores en les nostres comunitats, evitant l'exclusió i el judici?

- 2 Com podem reconèixer i valorar més els carismes i les vocacions de tots els batejats, especialment de les dones, els infants, els joves i les persones amb discapacitat? Com estem duent a terme la recepció del Congrés de Vocacions, que ens convidava a promoure totes les vocacions?

- 3 Què podem fer perquè les congregacions religioses, les societats de vida apostòlica, els instituts seculars i els moviments i les associacions contribueixin cada vegada més al creixement de la sinodalitat en l'Església?

- 4 Quins passos concrets podem fer per fomentar una corresponsabilitat més gran entre ministres ordenats i laics, superant el clericalisme?

- 5 Quines mesures hauríem de prendre per establir i encoratjar els ministeris i serveis laicals? Quins ministeris i serveis hauríem d'implementar en la nostra realitat concreta?

«Tireu la xarxa»

La conversió dels processos

Jesús els digué: «Nois, no teniu res per a menjar?». Li van contestar: «No». Llavors els va dir: «Tireu la xarxa a la dreta de la barca i pescareu». Ho van fer així i ja no la podien treure de tant peix com hi havia.

Jn 21,5-6

IDEES CLAU

01 El discerniment eclesial per a la missió (nn. 81-86)

El discerniment eclesial, que enfonsa les seves arrels en el *sensus fidei*, és una pràctica espiritual essencial per orientar la missió de l'Església i no es pot considerar una simple tècnica organitzativa. El discerniment necessita llibertat interior, humilitat, pregària, confiança mútua i obertura a la voluntat de Déu. No parlem de la suma d'opinions individuals, es basa en l'escolta a tots, promovent una àmplia participació en els processos de discerniment. El discerniment eclesial està guiat per la Paraula de Déu, que s'escolta en les Escriptures, la litúrgia, la Tradició viva de l'Església, el magisteri, la pietat popular, la creació i la consciència personal de cadascú. Les etapes del discerniment eclesial són: definició clara de l'objecte del discerniment, disposar d'informació sobre el tema, un temps de pregària i escolta de la Paraula de Déu, actitud d'obertura al bé comú, escolta dels altres, cerca de consensos i la seva formulació. El discerniment necessita un context concret i uns mitjans necessaris: exegesi dels textos bíblics, coneixement dels Pares de l'Església, de la Tradició, del magisteri, de la teologia i de les ciències humanes. Es destaca que hi ha diverses metodologies per fer el discerniment eclesial i es demana que es formin facilitadors en aquesta pràctica.

02 Els processos de presa de decisions (nn. 87-94)

El primer que es destaca és que es promogui una àmplia participació del Poble de Déu en els processos de presa de decisions, sobre la base de la corresponsabilitat diferenciada. Els processos de presa de decisions han d'incloure diverses fases: elaboració, presa de decisions, aplicació i avaluació. L'autoritat pastoral ha d'escoltar els participants en la consulta i tenir en compte les seves opinions. L'articulació entre consulta i deliberació no hauria de generar cap oposició. Cal tenir cura de les responsabilitats tant de l'autoritat com dels participants, actuant sempre des de la transparència.

03 La transparència (nn. 96-98)

La transparència, inspirada en criteris evangèlics, es vincula a la veritat, la lleialtat, la claredat, l'honradesa, la integritat, la coherència, el rebuig de l'opacitat, la hipocresia i l'ambigüïtat, i l'absència de segones intencions. La transparència sempre ha de respectar la intimitat i la confidencialitat i, sens dubte, el secret de confessió. Si no hi ha transparència, es qüestiona la confiança i la credibilitat de l'Església (això és especialment important en la protecció dels menors i les persones vulnerables). Finalment, la transparència assegura la fidelitat de l'Església a la seva missió i evita la temptació del clericalisme.

04 La rendició de comptes (n. 99)

La rendició de comptes no només econòmica, sinó pastoral, ha de ser habitual, especialment per part dels que tenen autoritat.

05 L'avaluació (nn. 100-102)

Es necessiten estructures i formes d'avaluació periòdica, que ajudin a millorar, aprendre de l'experiència i escoltar l'Esperit. Correspon a les Esglésies locals construir formes i procediments eficaços de rendició de comptes i d'avaluació participativa. Cal garantir uns mínims: a) el funcionament eficaç dels consells per als assumptes econòmics; b) la implicació efectiva del Poble de Déu en la planificació pastoral i econòmica; c) la preparació i la publicació d'un informe de rendició de comptes econòmic anual; d) l'elaboració i la publicació d'un informe anual sobre l'exercici de la missió, la promoció de l'accés dels laics a llocs d'autoritat i la participació en els processos de presa de decisions; e) els procediments per a l'avaluació periòdica. Tot això no és una burocràcia, sinó un instrument educatiu per canviar la cultura i donar visibilitat a allò que fa l'Església.

06 Els organismes de participació (nn. 103-108)

L'Església sinodal exigeix l'existència, l'eficiència i la vitalitat efectiva dels organismes de participació: sínode diocesà, consell presbiteral, consell pastoral diocesà, consell pastoral par-

roquial, consell per als assumptes econòmics. Per això, el primer que es demana és que aquests organismes siguin obligatoris i adoptin metodologies sinodals en la seva tasca. S'ha de tenir en compte la manera com se'n designen els membres perquè es doni una participació àmplia, on no hi faltin les dones, els joves, les persones en situació de pobresa, els laics compromesos en la societat i els membres d'altres Esglésies i religions. Es recomana la celebració d'assemblees eclesials i el sínode diocesà, procurant que aquest últim es convoqui de manera més freqüent.

Per al discerniment personal i comunitari

- 1 En quina mesura utilitzem el discerniment en les nostres accions pastorals a través de la Conversa en l'Esperit o altres metodologies?

- 2 Com promovem la participació activa de tot-hom en els processos de presa de decisions en les nostres comunitats?

- 3 Què podem fer perquè les congregacions religioses, les societats de vida apostòlica, els instituts seculars i els moviments i les associacions contribueixin cada vegada més al creixement de la sinodalitat en l'Església?

- 4 Quins procediments hem d'establir per garantir uns mínims en la rendició de comptes i les avaluacions periòdiques?

- 5 Què podem fer per enfortir els nostres consells de pastoral i els altres organismes de participació perquè siguin espais d'escolta, consulta, diàleg i discerniment?

Una pesca abundant

La conversió dels processos

Els altres deixebles van venir amb la barca, estirant la xarxa plena de peix. [...] Simó Pere va pujar a la barca i va estirar cap a terra la xarxa: hi havia cent cinquanta-tres peixos grossos. Tot i haver-hi tant de peix, la xarxa no es va esquinçar.

Jn 21,8.11

IDEES CLAU

01 Una nova concepció dels llocs eclesials (nn. 110-119)

L'Església es troba arrelada en un territori concret, on viu una experiència comuna d'encontre amb Déu. Tot i això, els canvis socioculturals han transformat la percepció del lloc, que ja no es pot continuar entenent només en termes geogràfics i espacials, sinó com una xarxa de relacions i una cultura. La urbanització, la mobilitat humana i la cultura digital han creat noves formes de pertinença que afecten la manera de configurar les diòcesis i les parròquies. La nova relació que s'estableix entre el lloc i l'espai ens demana que l'Església sigui una casa acollidora, hospitalària i inclusiva. Un element important són també els pelegrinatges, fruit de la pietat popular. L'Església local és el marc fonamental en què es manifesta plenament la comunió dels batejats en Crist. Cada Església s'entén en relació amb les altres Esglésies locals. La parròquia, que és un lloc privilegiat de relacions i la finalitat de la qual és la missió, està cridada a repensar-ne la configuració tenint en compte el fenomen de la mobilitat humana. Els instituts de vida consagrada, les societats de vida apostòlica, els moviments i les associacions porten l'Evangeli als llocs més diversos i estan cridats a fer la seva acció pastoral en comunió amb les Esglésies

locals. També es valoren els llocs intermedis com les províncies eclesiàstiques i les agrupacions d'Esglésies.

02 Noves formes d'intercanvi de dons (nn. 120-123)

La comunió entre les Esglésies locals s'expressa en l'intercanvi de dons, que va més enllà de compartir béns materials i no ha de degenerar en assistencialisme. L'intercanvi de dons també es manifesta en l'intercanvi d'idees, en el diàleg interreligiós.

03 Instàncies que articulen la sinodalitat (nn. 124-129)

Les Conferències episcopals són un instrument fonamental per crear lligams, compartir experiències i bones pràctiques entre les Esglésies. Es proposa aclarir el seu estatut teològic i jurídic, la seva competència doctrinal i disciplinar, avaluar-ne el funcionament efectiu, les relacions amb la Santa Seu, garantir la integració de totes les diòcesis en una província eclesiàstica i Conferència episcopal i, finalment, precisar l'obligació de les seves decisions respecte a les diòcesis. També caldria aclarir l'estatut teològic i canònic de les Assemblees eclesials continentals i de les Agrupacions continentals de Conferències episcopals. Es valoren com a instàncies que promouen la sinodalitat: les Assemblees eclesials (regionals, nacionals i continentals) i els Concilis particulars (provincials i plenaris).

04 El paper del bisbe de Roma i el Sínode dels bisbes (nn. 130-136)

El ministeri petrí està intrínsecament unit a la sinodalitat (tots, alguns i un). La reflexió sobre el seu exercici s'ha de dur a terme en una perspectiva d'una «descentralització» sana, permetent als bisbes una autonomia més gran en el seu ministeri en temes que no comprometin la unitat de la doctrina, de la disciplina i de la comunió de l'Església. La cúria romana ha d'estar al servei del Papa i dels bisbes i s'ha de sotmetre als principis establerts de la transparència, la rendició de comptes i l'avaluació. Es demana una revisió de les visites *ad limina*, de manera que siguin un moment d'intercanvi i escolta recíproca. El Sínode dels bisbes, transformat d'esdeveniment en procés, expressa ara la relació entre el Poble de Déu, el col·legi dels bisbes i el Papa.

05 L'impuls ecumènic (nn. 137-139)

El Sínode ha significat un avenç en el diàleg ecumènic i s'invita a estar més atents a les pràctiques sinodals de les altres Esglésies d'orient i d'occident. S'anima que amb motiu del 1.700 aniversari del Concili de Nicea s'estrenyin els llaços entre els cristians, promovent iniciatives, com ara la data comuna de la Pasqua.

Per al discerniment personal i comunitari

- 1 Quins desafiaments i oportunitats presenta la urbanització, la mobilitat humana i la cultura digital en les nostres Esglésies i d'una manera particular en les nostres parròquies?

- 2 Quins passos concrets s'haurien d'anar donant per créixer en comunió i crear sinergies entre les Esglésies locals i la vida consagrada, els moviments i les associacions laicals?

- 3 Com podem fomentar l'intercanvi de dons i el treball en xarxa entre Esglésies locals, parròquies, grups, moviments i associacions? Compartir experiències concretes.

- 4 Quins passos hauria de donar la Conferència Episcopal Espanyola perquè puguem avançar en la sinodalitat en les nostres Esglésies locals i comunitats?

- 5 Com podem continuar impulsant el diàleg ecumènic? Quina relació tenim amb altres confessions cristianes i religions del nostre voltant?

«Jo també us envio»

Formar un poble de deixebles missioners

Jesús els va tornar a dir: «Pau a vosaltres. Com el Pare m'ha enviat, també jo us envio a vosaltres». Llavors va alenar damunt d'ells i els va dir: «Rebeu l'Esperit Sant».

Jn 20,21-22

IDEES CLAU

01 La formació sinodal (nn. 141-144)

La formació del deixeble missioner en l'estil sinodal comença amb la iniciació cristiana i s'hi arrela. Es demana que la formació sigui integral, contínua i compartida entre homes i dones, laics, consagrats, ministres ordenats i seminaristes. Per això cal invertir en la formació dels formadors.

02 Àmbits formatius (nn. 144-146)

Hem de continuar potenciant els llocs i els recursos que tenim en l'Església per a la formació: famílies, petites comunitats, parròquies, moviments, associacions, seminaris, comunitats religioses, institucions acadèmiques, llocs de servei i acolliment, experiències missioneres i de voluntariat. Es demana donar un nou impuls a la catequesi, perquè sigui cada vegada més en sortida i cap a fora. Cal tenir cura de la presència de l'Església en l'escola, la formació professional, la universitat, la formació per al compromís social i polític, el món de l'esport, la música i l'art.

03 Itineraris de formació (n. 148)

El Sínode demana particularment que els itineraris formatius dels candidats al sacerdoci es configurin en l'estil sinodal. Per això es demana que hi hagi una participació més gran de les

dones en la seva formació, que s'integrin en la vida de l'Església, una cultura de la corresponsabilitat i el discerniment eclesial, una formació en la dimensió ecumènica i la passió per la missió *ad gentes*. És igualment necessària la formació sinodal dels bisbes.

04 Els continguts formatius (nn. 147 i 149-151)

En la formació sinodal de tots els batejats no hi poden faltar algunes qüestions com: l'ecumenisme i el diàleg intercultural i interreligiós, l'ambient digital, la cultura de tutela i protecció, la doctrina social de l'Església, el compromís per la pau i la justícia, la cura de la casa comuna, la defensa de la vida, la dignitat del treball, l'economia integral.

Per al discerniment personal i comunitari

- 1 En quina mesura la formació que estem oferint és sinodal, integral, contínua i compartida? Quines dificultats trobem?

- 2 Com és la presència de l'Església en el món de l'educació? En quina mesura s'està promovent la sinodalitat des de les institucions d'inspiració catòlica?

- 3 En quina mesura la pietat popular és un element formatiu per al nostre poble? Compartir experiències concretes del que ens aporta la pietat popular i com podem continuar impulsant-la.

- 4 Quins passos hauríem de fer perquè els itineraris formatius dels nostres seminaristes i pastors es configurin a l'estil sinodal?

- 5 Quins són els continguts que abordem en els nostres plans formatius del Poble de Déu? Quines qüestions ens sembla que no haurien de faltar i que són importants en el moment actual d'una Església missionera?

CONCLUSIÓ

Un banquet per a tots els pobles

Quan van baixar a terra van veure un foc, amb peix i pa calent-se sobre les brases. [...] Jesús els va dir: «Veni a esmorzar». Cap dels deixebles no gosava preguntar-li qui era; ja ho sabien que era el Senyor. Jesús es va acostar, va prendre el pa i els el donava. Igual va fer amb el peix.

Jn 21,9.12.13

IDEES CLAU

01 La sinodalitat com a profecia social (n. 153)

Inspirant camins nous per a la construcció de la fraternitat i de la pau, des de l'intercanvi de dons.

02 La sinodalitat passa a través de les relacions autèntiques (n. 154)

Perquè la finalitat de la sinodalitat és donar testimoniatge de la Trinitat, de l'harmonia de l'amor. Per això, el camí sinodal ens convida a viure la comunió que salva: amb Déu, amb tota la humanitat i amb tota la creació.

03 Maria, model de sinodalitat (n. 155)

Que la Mare de Déu ens ensenyi a ser un poble de deixebles missioners que caminen junts: una Església sinodal.

Per acabar

Donem gràcies a Déu pel camí de discerniment que hem compartit, celebrant el banquet que el Senyor prepara per a nosaltres al voltant de l'altar de l'Eucaristia. Per això us recomanem que en concloure la lectura de la «Guia de lectura del Document final del Sínode», puguem celebrar junts una Eucaristia d'acció de gràcies, aquest «banquet per a tots els pobles».

Pregària

Adsumus

Som aquí, Esperit Sant, reunits en el vostre nom.

Vós que sou el nostre veritable conseller:

veniu a nosaltres, doneu-nos suport, entreu als nostres cors.

Ensenyeu-nos el camí, mostreu-nos com assolir la meta.

Impediu que perdem el rumb

com a persones dèbils i pecadores.

No permeteu que la ignorància ens porti per falsos camins.

Concediu-nos el do del discerniment,

perquè no deixem que les nostres accions es guiïn

per prejudicis i falses consideracions.

Conduïu-nos a la unitat en Vós,

perquè no ens desviem del camí de la veritat i la justícia,

sinó que en el nostre pelegrinatge terrenal

ens esforcem per assolir la vida eterna.

Us ho demanem a Vós, que obreu en tot temps i lloc,

en comunió amb el Pare i el Fill pels segles dels segles. Amén.